

est quia Didaci perseuerari absentia; postmodum anno 1627. cum iam domiciliū suū Didaeū Hispalim transtulisset, ibi cum uxore, & filiis vita decennium comotatus (qua fola decennij comotatio, & si reliqui deficerent, sufficiebat ad domiciliū translationem inducendam, iuxta l. 2. Cod. de incolis libro decimo, cum traditis a gloss. Bart. & omnibus ibi, Balbo de prescrīpt. 5. p. quinta principal. quest. 14. Boer. decif. 260. numero nono, Gail. præt. obseru. libro secundo, obseru. 34. numero septimo, ac post plures alios Menoch. de arbitr. libro secundo, cap. 86. numero 15. Rol. à Val. conf. 79. numero 33. vol. 3. Bursat. conf. 36. numero septimo & octavo, Malcard. de prob. tom. 1. conclus. 535. numero sexto, septimo & octavo, idque apud nos constat ex l. 33. vetr. la stena, ubi & post alios notar., & explicat Gregorius Lopez gloss. duodecima, titul. secundo, pars tertio, & l. 2. vetr. La dozena, ubi idem Gregorius gloss fin. circa fin. vers. Et in dubio, titul. vigesimo quarto, part. 4. Barbol. n. l. heres absens 19. & proinde, in art. de foro rat. orig. numero quadragesimo tertio, & §. fin. à numero 103. de indicio.) Franciscus executionis iudicium prosequi volent, requisitorias litteras ab ordinario iudice Cagorla petuit ac obtinuit ad Iudicem Hispalensem, ut in illo, & eius rebus executionem faceret, idque ita decernente Hispalensi iudice, coram quo illa produxeretur, ab huiusmodi decreto nostrum Didacus provocauit Senatum, in quo id ex pluribus mentio renocandum censuimus. In primis, quia fallo supponeretur, per instrumenti productionem, & executionis petitionem eius virtute factam, ac per iudicem decretum anno 1615. quasi per litis contestationem videri decenniū prescriptionem interuptam, & in 40. annos perpetuam, iuxta sententiam Cifontani, Legoniensis, & Azeuedi, relatum sup. numero 82. cum ad id oppositorius actus necessarius fore, & per solam petitionem nec interrupta fuerit ad effectum, ut in aliud decennium protogaretur, ad quod vel citatio, vel saltem executionis petitio aduersus præsentem, & audiendum partem facta requirebatur, ut late probavimus à numero 83. Bartoli doctrinam, qua sententia illa nititur, optime declarans numero 86. & 87. Rursus quia & si citatio, vel executionis petitio aduersus præsentem partem interuenisset, atque ita intra aliud decennium executioni locus forer, id tamen iam lapsum est, cum anno 1615. quo petitio, ac decreta fuit executio, ad annum 1627. quo illa fuit suscitata, plusquam duodecim anni fuerint emisi. Tandem quia & si intra decennium prima illa executio petitio fuisset, cum tamen ob illam solam iudicium expeditum non fuerit, ob citationis defectum, non fuit iurisdictionis radicata in iudice Cagorla, ut apud eum postea, cum alio domiciliū Didacus transtulerat, executivum id iudicium quasi captiuū continuari posset per litteras requisitorias ad domiciliū iudicem. Ad quod saltem citationem executari requiri constat, l. cum quadam puebla 19. vetr. Sed & si post suceptam, ff. de iurid. omn. iud. si quis postea 7. l. vbi captiuū (al. acceptam) 30. ff. de iudicis, cap. prepositi 19. de foro compet. l. 12. titul. 7. parti. 3. & vita ordinarios obligeant resoluunt. R. but. tomo tertio, comment. ad l. Gallic. træt. de citat. in prefat. numer. 117. Robert. Maranta disputat. 6. numero viii. Tiber. Decianus in træt. criminal. libro quarto, capite vigesimo primo, numero tertio, &

DISSERTA

DISSERTATIO XXVII.

De pacto redimendi censum inter eius debitorem, & alium tertium celebrato, an & quæ actio ex eo census creditorū queratur, ac de differentia in hac materia inter ius commune, & Regium; ad pluriū viriisque iuris capitum intellexū.

SUMMARIA.

- 1 **F**acti species refertur.
  - 1 Census consignatiū nouissima lege Regia Castella taxatis sunt ad rationem vicesimā pro miliariorū, ac denique ad eam taxam posteriorē pragmatica sanctiū reduciuntur omnes censū, ad minorem etiam rationē impositi, ibidem.
  - 2 Pacta inter alios initia, alios nec nocent, nec profundunt.
  - 3 Alteri per alterum regulariter actio non queritur abque cessione. Qua regula latè exornatur.
  - 4 Executio ex instrumento competens, tantum locum habet ad instantiam creditoris, cum quo illud contractum est, non vero tertii, etiam si eius interstit. Et qualiter ad procedat 2. 3. 5.
  - 5 Solutionem in alterius quam stipulantis personam veliter conservi quod dicunt, eo tantum spectat, ut is cui soluta ure stipulatio invenitur, & in extraneum etiam, qui solutioni adiecta dicitur, conservatur, posse si velis illi solvere, non tam ab eo cogi valat.
  - 6 Pactum inter alios celebratum, os. tertio proficiat, eique actionem querat, non tamen eius respectu maiorem vim habere potest, quam si ipse stipulat.
  - 7 Facere quod per se licet quis non potest, nec per alium facere valat.
  - 8 Subrogatio sapit naturam eius, in cuius locum subrogatur.
  - 9 Filius non debet plus operari in casu ficto, quam veritas in vero.
  - 10 Pactum absolucionis de redimendo censum, ab eius debitorū creditorū factum, nempe quies creditorū voluerit, plane illicet est, & contra substantiam contractū censuary, & quare?
  - 11 Pactum in censū consignatio appositorū, quo efficiunt ut forū principaliū, sicut usi eam repetendi, ab empore seu creditori censū non alienetur, itaque omnino censū sit de lauro ultrā sortem, aperte usuarium est, & n. seq.
  - 12 Extrahit 1. & 2. de emptione & venditione, inter communes, ius commune constituant.
  - 13 Pactum predictum ex sententiis Feliciani, & aliorum, nuditum virtutis contractū confuarum, ita ut redditus percepti in forū imputentur, sed etiam virtutis, ita ut eo non obstante, licet debitorū censū eum quondamque red mere. Contrarium defendunt, n. 42. & 43.
  - 14 Ex pacto inter alios initia, inspesto iure Regio Castella, alteri in cuius fauorem emanavit, actio nedium vides, sed directa queritur, idque praeterea receptissimum est, licet in panō o iuris nonnulli contrarium existuauerint, & num. 2. 1. & 2. 2.
  - 15 D. D. Iac. Vela Dissertat. Tom. I.
  - 16 Altio ex publico instrumento compertens, iure Regio Castella executiva est, quia ea vis publicis instrumentis eō iure conceditur, licet iure communī negetur.
  - 17 Depositum etiam irregulare, aut simulatione, vel sola confessione nicens, iure quoque communī executionem habet, multo breviorē, quam certa res exequibiles, per remedia scilicet praetoria, eodem modo ac post sententiam additionis, quae dicuntur de trace, & remate.
  - 18 Hispalensis Senatus decretum refertur in casu hic proposto, ordinary decretum confirmans cum duplice declaratio se, quarum una hic refertur, altera, num. 10.
  - 19 Obligans si quis sit per publicum instrumentum ad peciem aliquam, vel rem praefatam, aut quid facientem, per conditionem (vulgo per mandamento de apercio) aduersus eum procediat, ibidem.
  - 20 Decisio Rota Romana à Farinacio relata inter nouissimas, expendit ad speciem huius decisionis.
  - 21 Hispalensis Senatus decretum refertur in casu hic proposto, ordinary decretum confirmans cum duplice declaratio se, quarum una hic refertur, altera, num. 10.
  - 22 Redins deversi a tempore, quo census dominus noticiarū habuit past. inter debitorū censū, & alium tertium facti de censū ipso redimento, cuius virtus illum ad redemptiōnē compulsi, in foris principaliū executionē educta, & a quo tempore in dubio talis notitia presumatur?
  - 23 Pactum inter alios celebratum, quemadmodum in Regio Castella querit actionem alteri, in cuius fauorem emanavit abque cessione, sic etiam iure feudalē, canonico, sicutem ubi obligativa verba ad stipulandum, seu paciētēm dirigitur, & sola executiva ad servit.
  - 24 Licit plures non aliter id admittant, quam accedente iuramento. Et adquæ id necessarium sit contraria opinioribus conciliari.
  - 25 Decisio Hispalensis, de qua hic sequuta est ius Regium, deciso vero Rota supra commemorata, sequita est ius canonicum, & quare? cum numero lequenti.
  - 26 In terris Romano Ponifici ratione temporalis iurisdictionis subiectis, secundum leges canonicas proceditur, etiam inter laicos.
  - 27 Executio ex instrumento etiam ei competit, cum quo illud celebratum non est, si adeo eius intersit, ut & actio ipsi competit eo nomine.
  - 28 Pactum de redimendo censum, eius debitorū factum ab empore bonorum, que debitorū censū obliganera, iure, etiam cuius inspecto prodebet fiduciis, quem pro censū securitate debitor dederat, puerum Viueni, Caronius, & Amorinius Heringi.
  - 29 Pacta in rem concepta, fiduciis, & aliis, quorum interest dissolutam esse obligationem, praesumuntur.
  - 30 Sententia Caronii, & Heringi in puncto iuris sententia consuetudine, vel statuto falsa esse communicitur.
  - 31 Creditores posse recta via abque villa cessione convenire eum, qui fructus bonorum à debitorū accepti cum onere, seu pacto ipsi creditoriibus satisfaciens docuit, & in conflito Neapolitanus indicatum refert Vintenius de Franchis, & plures

plerisque receptus, quorum sententia similiter exploditur, ceterisque fundamentis breviter fit fassis.

30 Circumst ut videntur, non debet à iuriis dispositione recedi, quia regula illa suppositis terminis habilitibus accipienda est.

31 Pacta in rem non eo in sensu dicuntur, quod aly proficiant ad actionem, sed ad exceptionem tantum.

32 Lex 2. Codice de pactis, recte intelligitur cum Petro Augustino Morla, & à quo ille eam interpretationem sumptus obliter tradidit, ac recte similiiter intelligitur regula leg. & hæredi 21. §. ultim. & leg. fideiustor 23. vers. Sed tunc, si de pactis, eum similibus, & 3. numeris sequentibus.

33 Hæreditatis emp. or, qui à creditoribus hereditatis conueniunt, sponte suscipit actiones hereditarii, tæki cum illis pacisci videtur, ut ab herede vendente non petant.

34 Exceptio taciti pacti de non petendo ab herede, hereditatis vendente, sed ab eius empore, pecuniale ipsius emporis, inter se recipit, & obstat creditoribus, à venditore petentiibus.

35 Hæreditatis empator directe à creditoribus hereditatis conueniunt potest, si venditor solvendo non est.

36 Tertius, in cuius favorem stipulatio, vel pactum inter alios emanavit, in quibusdam causis stipulans, vel pacificis personam referit, in quibusdam non item, sed vere ac proprie actione tertio queritur tanquam ipsi, non tanquam alterius personam referent.

37 Pacta contra substantiam contractus adiecta, que illam in nullum alium transformare possunt, eum videntur, & ipsa videntur.

38 Regule iuriis in idem tendentes expenduntur, & exorantur, nempe non enim nulla sunt qualitates, priuatio praefaponit habiunt, & qualitas subiecto confidere nequit.

39 Pacta contra substantiam contractus apposta, que illam in similem alium transfigurare possunt, eum videntur, & ipsa videntur.

40 Item procedit iuriis factis in alium diversi nominis, & speciei contractum, si omnino verba non repugnent, contra communem.

41 Lex cum manuata 80. §. vlt. iuncta Glossa vlt. ff. de contrah. empt. expenduntur, & remissione declaratur.

42 Pactum de redimento census ad emporis, seu reditoris arbitrium, contractum constitutum id est, quod transire illum faciat in manum feneratuum, vel pignus, quod an iheremum dicimus, census substantia, & omni iuri contrarium.

43 An iheremis an omnino, vel intra legitimum usuarum modum iure ciuili permissa sit? remisit, ibidem.

44 Pactum memoratum valeret sublatio favore, tanquam simplex mutuum, vel pignus, cingue rei effectus traditur, & ad praxim reducitur, quem Felicianus non percepit.

45 Leges, & autoritates aliquot in eam rem expenduntur.

Regula vtile lib. 6. remissione explicatur, ibidem.

¶ Mutuum feneratuum, sublatio favore consernatur, nec ob illius adiectionem videntur, ibidem.

45 Census creditor potest ad eius redemptionem cogitetur, qui ex pacto cum debitore celebratio ad hoc tenetur, luci reditus defervit a tempore nostri, & in fortiori imputare teneatur, quemadmodum si ipse eo modo cum debitore pacificaretur.

46 Census debitor, quod ad se attinet, pacisci legitime cum aliis potest, ut ex pecunia, que penes est, censum redimat, & contra eum ex pacto illo ad integrum redemptionem agere, nec ob id talis patrum illicitum censeri debet, si vero imputationi redituum in fortiori principalem locum sit, quod possit, cedens pactu vii creditor contra tertium illum.

47 Census debitor ex pacto obligari potest fiduciari ad eum intra certum tempus redimendum, nec prohibetur fiduciari eius patru viritate contra eundem debitorem agere ad redemptionem, licet ea obligatio, & actio cedat etiam in virilatem creditoris, cui debitor se absque vifra labe obligare non posset.

48 Commodum ceniens per consequentiam, non vero principaliter, in consideratione non habetur, pecuniale ipsius emporis, inter se recipit, & obstat creditoribus, à venditore petentiibus.

49 Decis o incidentis Granatenis de possesso vinculi censu obligari, agente ad eius redemptionem aduersus heredes debitorum, ac vinculis fundatariis, ex vi clausula testamenti, in qua talem redemptionem eis insinuerat, & numerus lequentibus.

50 Heredes medianus defuncti, sine per medianam alterius hereditatis sucedenti, ipsi immediato heredi per omnia aquiparatur.

51 Heredes ad defuncti debita pro virilibus tantum portionibus teneantur.

52 Heredes quasi ex contractu obligati sunt his, in quorum favorem testatoris praeceptum emanauit.

HRISTOPHORVS San-Martinus Farax. de Hilpalenfis, quondam ciuis, & ephorus, vulgo jurado, debitor cum sicut Dom Alphonso Augustino Venegas, ratione cuiusdam vinculi, seu maioratus, cuius hic possessor erat, annis redditus, seu census septuaginta ducatorum ad rationem vicefimmo pro milliario (qua denudata est in l. 12. tit. 15. lib. 5. nouissima compilationis, quae extat in tertio tomo, quem dicimus quadernum de las leyes andicadas, & ad quam tandem in his Hispaniarum Regnis reditum sunt omnes consignatini census, ad minorem etiam rationem impositi, iuxta pragmaticas anni 1621, cuius incenit Alphonso Narbona in commentario ad relatam l. 12. glossa vtrica, correttam l. 6. tit. 15. lib. 5. compilat, quod differunt Iohann Gutierrez lib. 2. præf. q. 172. cap. 5. seqq. Rodriguez de redit. lib. 1. q. 7. n. 4. 29. & 34. & q. 9. 16. n. 12. & lib. 2. q. 1. n. 12. & 13. Felician & Auendafri de censib. illi lib. 2. c. 1. n. 20. hic verbo c. 32. a. n. 5.) solenni lib. patro adstringi fecit Bartholomeum Gutierrez Pacheco, cuiuslibet quoque ciuitatis ephorum, seu tribunum plebis, vt mille, & quadringenta ducata, quia penes se habebat, pertinetia ad dictum Chiristophorum, concenteretur in redemptionem dicti census, quem maioratus ipse solvebat. Mortuo itaque Chiristophoro, & virtute paci, inter eum & Paciemum solenni instrumento celebrati, agente don Alphonso Augustino, ut ad census redemptionem ex pecunia illa, quasi deposita, Pacificus cogereatur, coactionis in eam rem maledictum (vulgum mandamento de apercio dicimus) sibi à iudice decernit obtinuit;

Dissertat. XXVII.

obtinuit; ab hoc autem decreto Paciemus nostrum pronocavit Senatum. Cui fanè hic articulus subtilis, difficultis, elegans, & quotidiana visus est, dignissime proinde ut plenius attingeretur iuxta l. legau 26. vers. Et plenius, ff. de liberatione legata, atque eo magis, quod in eo adiuncti nec scripserunt quicquam, neque vilium, quod ad rem faceret verbum protulit.

2. Et pro appellante quidem in primis facit, quod cum prædictum pactum tantum prolder inter ipsum, & dictum Christophorum, non debuit alii tertio, putat postfieri majorato prodebet, iuxta vulgares iuris regulas, nempe pacta inter alios initia illis nec nocere, nec prodebet, l. scribi 17. alias 18. §. si patet, l. s. vnu 27. s. ante omnia, ff. de pactis, l. 2. per argumentum ab speciali illic, esque eis spontanea voluntate suscepisse, & l. si actionem 24. C. eodem, l. 2. in fin. Cod. de heredit. vel alii vendit, prosequuntur D. Ant. Padilla in l. transfrere num. 51. C. de tractat. Aymon. Craueta conf. 12. Ioan. Petr. Surd. conf. 17. num. 3. lib. 1. Joannes Vvameius conf. 4. num. 5. cum seqq. & conf. 66. num. 9. centur. 2. & alteri per alterum liberum hominem obligationem, vel actionem non acquiri ab aliis cessione, l. solutum 11. §. per liberam 3. ff. de pignoratitia actione, l. solutum 11. §. per oblig. & act. l. stipulatio ista 38. §. alteri, l. si ita stipulatio 126. §. Chrysogonus, ff. de verb. oblig. l. quo rurale 73. alias 74. §. vlt. (vbi vtrumque probatur) ff. de reg. inv. l. si pater marito 5. Cod. de donis promissionis, l. can. res 22. C. de donat. §. si quis alijs, & §. alteri, inff. de iniurib. stipulat. 1. 7. & 10. tit. 11. part. 5. explicit, & prosequuntur optimè ultra ordinarios obique, ac nuper commemoratos, & plures relatos à D. Anton. Pichard. in d. §. alteri, num. 1. Tiraquell. de retracta consanguinit. §. 1. gl. 9. num. 112. 129. & gloss. 14. num. 116. Docto Marta voto 48. num. 1. & 2. Petr. Nicolai Motius de contractibus, tit. de stipulatione, §. quomodo stipulatio irrita sit, a. num. 5. Cardin. Franciscus Mantica de tacitis, & ambiguous consent. lib. 14. tit. 28. per rotam, Iosephus Malcad. de probat. conclus. 350. num. 34. Scaphinus de præiugis iuramentis, præilegio 24. & 25. vbi eleganter Martinus Benechendorfus in additionibus, Pater Thom. Sanctius de spensal. & marim. lib. 1. dispat. 7. ex num. 4. Hugo Donellus lib. 12. comment. cap. 16. & 17. & ad eum latè Oinaldus Hilligerus, Andr. Fachineus conf. 13. num. 1. & 13. lib. 1. & conf. 65. num. 2. & 3. lib. 2. Stephanus Gratianus discept. forens. tom. 1. cap. 49. & tom. 2. cap. 32. num. 1. & 2. & anno 17. Franciscus Caldas quest. forens. seu receptar. sententiarum libro 1. quæst. 1. per rotam, Cardin. Dominicus Tulchus prædict. conclus. tom. 7. lit. S. conclus. 705. Iacobus Cancerius vñ. resolut. lib. 3. cap. 7. de pactis à num. 25. 9. Sigismundus Scaccia de commerciis, & cambia, §. 2. gloss. 7. a. num. 8. Adrianus Negusianus in silva responsionis iuris, quest. 416. a. num. 13. & quest. 460. n. 17. & quest. 1. a. num. 2. Petr. Franciscus Linglois ad 50. constitutiones Iustiniani, decis. 12. quæst. 2. a. num. 5. & decis. 13. quæst. 7. numero 2. cum aliis infra.

4. Et in terminis quoad executionem ex instrumento competentem, quod illa tantum locum habeat ad instantiam creditoris, cum quo illud conjecturatur, non vero tertij, in instrumento non nominati, etiam si eius interstit, notarum Baldus in d. l. si pater marito, 1. lecit. num. 4. vers. Et idem positio, Aretin. conf. 86. Alex. conf. 3. num. 11. lib. 3. Ial. in l. iuri genitum 7. §. Prator ait, num. 13. ff. de pact. & in l. cum filius amilia 49. num. 9. ff. de verbis obligat. Decius conf. 410. num. 14. & in cap. cum tenetur 17. num. vlt. de appell. Boer. decis. 22. n. 4. Caecilius. milleq. 627.

D. Iol. Vela Dissertat. Tom. I.

F 2 lib. 6.

lib. 5. tit. 1. de regul. iur. conclus. 2. per totam, Marcus Antonius Nata, eleganter exorsans, consil. 346. num. 3. lib. 2. Marcus Anton. Eugen. conf. 3. num. 82. consil. 28. num. 61. & consil. 32. num. 32. lib. 1. Bonifac. Ringer. conf. 4. num. 37. consil. 8. num. 19. & 20. & consil. 19. num. 51. & 52. lib. 1. consil. 21. num. 21. & consil. 26. num. 3. lib. 2. Menoch. de arbitrar. lib. 1. q. 5. num. 29. Borgninus Cauleanus decr. Finzianus 19. num. 31. & decr. 41. num. 33. part. 1. & decr. 9. num. 25. part. 2. Petrus Barbola, recte explicans, 3. part. rubr. ff. solut. matr. num. 77. Stephan. Gratian. tom. 4. decr. 6. 2. 4. num. 2. & decr. Rota Marchia 155. n. 10. 11. & 12. Iustissime D. Ioan. Bapt. Valenc. conf. 69. an. 255. Card. Dominicus Tusch. pralt. concl. tom. 7. lib. 5. consil. 75.7. quampluresque alij, quos in proposito congerunt D. Ioan. del Castillo quid. contrav. lib. 4. cap. 36. n. 52. cum 3. seqq. ac nonnullis tom. 7. cap. 4. ex num. 12. Marius Giurba decr. 83. num. 14. & conf. 99. ex n. 12. & August. Barbola axio. 213. num. 1. Simon Barbola ad principia. & ibidem Gabriel Alvarez de Velasco num. 56. & 3. fictio * non debet plus operari in calu facto, quam vertas in calu vero. l. 1. l. si pater. s. 15. §. pen. & 2. l. ad opio. 16. & l. nece 17. 8. & primus. vers. Ter. cuim. ff. de adop. l. qui ad cernit. 14. vers. Intelligitur, sumit. vers. Et ideo, ff. locati, l. cum ex oratione 44. ff. de excus. s. l. filio, quem pater 23. ff. de liber. & pot. cum similibus, tradit. Beroius in cap. 1. n. 200. ad fin. de indicis. Cardin. Parisius conf. 1. 8. num. 3. 2. vol. 4. Flaminius Paris. de resig. benef. lib. 12. q. 9. num. 10. & exortant optime. Augustin. Barbola axio. mat. 97. num. 1. Simon Barbola, & Gabriel Alvarez. lib. 1. variar. cap. 4. num. 1. & in cap. quanmis patrum. 2. part. 8. 4. n. 13. & 10. premisso. vers. Idemque, de past. in 6. Gregor. Lopez in l. 1. gloss. 4. circa fin. vers. Unde dicendum, in l. 1. gloss. 3. vers. Hodie tamen, & in l. 7. gloss. 1. vers. Sicut & hodie, & gloss. 2. vers. Et cum hodie, & vers. Et secundum hoc, s. 1. part. 5. Villalobos in antinom. iuris civil. & Regi. s. 1. A. n. 8. & in arario communis opinion. lit. A. num. 19. §. concordat. Ioannes Martineus ab Olano in concordia, & na reductione antinomiarum, lit. S. n. 30. Didacus Perez ad d. l. 3. ordinam. gloss. verb. non pudea. vers. Quare, cum hic detur, Matienus & Azeud. ad d. l. 2. compilat. ill. gloss. 5. num. 6. hic verò à n. 32. Gutier. in reperit. leg. un. C. quando non persit, parte perennibus accrescant, num. 35. & in reperit. l. nemo posset. D. delegat. s. 1. n. 56. & de iuram. confirmat. 1. part. capite 3. num. 3. & cap. 68. n. 6. cum seqq. & lib. 3. pralt. quaf. 9. 98. n. 7. Don Ferdinandus Mendoza lib. 3. dispa. de past. cap. 9. 9. 5. Parlador. lib. 2. ver. quodit. cap. 3. num. 27. & cap. fin. 3. p. 8. 1. num. 2. & in sequentur. differ. 36. num. 7. Hieron. Ceull. tom. 1. pralt. quaf. 9. 9. 4. art. 4. n. 3. ac motu proprij Pij V. ins illud commune innovanciam, ac declarantis, manifeste damnatur, vt in terminis refolunt post alios. Nauartus in commentator de visis, sub capi. si generauerit 14. quaf. 3. num. 78. in fine, & num. 97. & 122. Dominus Praef. Conair. lib. 3. variar. c. 7. num. 2. veris finem, vers. Secunda ratio. cap. 8. num. 8. & c. 9. n. 4. Andreas Gallius pralt. obseruationum lib. 2. obseruat. 7. num. 14. 30. n. 54. cui accedit Hilliger. ad Donell. d. lib. 12. commentator. cap. 16. lit. A. ergo & in presentia eadem illa actio, que Christophoro aduersus Bartholomeum competebat, vt illius censum redimeret ex pecunia, quam ei ad hunc effectum dederat, seu posuerat, non minus competere Don Alfonso, ipsius census dominio; fuit autem illa actio * executina, nedum iure 15 nostro Regio, quo generaliter publicis instrumentis excecutum ius concilium est in l. 19. lit. 21. lib. 4. num. 25. conditione 5. & 6. lib. 2. quaf. 1. numer. 3. 19. & 2. & quaf. 13. numer. 28. (vbi optimè ampliat) Auenda de censib. cap. 19. num. 17. & cap. 101. n. 2. Pater Ioannes à Salas de contratribus, tit. de con-

Dissertat. XXVII.

lib. 5. tit. 1. de regul. iur. conclus. 2. per totam, Marcus Antonius Nata, eleganter exorsans, consil. 346. num. 3. lib. 2. Marcus Anton. Eugen. conf. 3. num. 82. consil. 28. num. 61. & consil. 32. num. 32. lib. 1. Bonifac. Ringer. conf. 4. num. 37. consil. 8. num. 19. & 20. & consil. 19. num. 51. & 52. lib. 1. consil. 21. num. 21. & consil. 26. num. 3. lib. 2. Menoch. de arbitrar. lib. 1. q. 5. num. 29. Borgninus Cauleanus decr. Finzianus 19. num. 31. & decr. 41. num. 33. part. 1. & decr. 9. num. 25. part. 2. Petrus Barbola, recte explicans, 3. part. rubr. ff. solut. matr. num. 77. Stephan. Gratian. tom. 4. decr. 6. 2. 4. num. 2. & decr. Rota Marchia 155. n. 10. 11. & 12. Iustissime D. Ioan. Bapt. Valenc. conf. 69. an. 255. Card. Dominicus Tusch. pralt. concl. tom. 7. lib. 5. consil. 75.7. quampluresque alij, quos in proposito congerunt D. Ioan. del Castillo quid. contrav. lib. 4. cap. 36. n. 52. cum 3. seqq. ac nonnullis tom. 7. cap. 4. ex num. 12. Marius Giurba decr. 83. num. 14. & conf. 99. ex n. 12. & August. Barbola axio. 213. num. 1. Simon Barbola ad principia. & ibidem Gabriel Alvarez de Velasco num. 56. & 3. fictio * non debet plus operari in calu facto, quam vertas in calu vero. l. 1. l. si pater. s. 15. §. pen. & 2. l. ad opio. 16. & l. nece 17. 8. & primus. vers. Ter. cuim. ff. de adop. l. qui ad cernit. 14. vers. Intelligitur, sumit. vers. Et ideo, ff. locati, l. cum ex oratione 44. ff. de excus. s. l. filio, quem pater 23. ff. de liber. & pot. cum similibus, tradit. Beroius in cap. 1. n. 200. ad fin. de indicis. Cardin. Parisius conf. 1. 8. num. 3. 2. vol. 4. Flaminius Paris. de resig. benef. lib. 12. q. 9. num. 10. & exortant optime. Augustin. Barbola axio. mat. 97. num. 1. Simon Barbola, & Gabriel Alvarez. lib. 1. variar. cap. 4. num. 1. & in cap. quanmis patrum. 2. part. 8. 4. n. 13. & 10. premisso. vers. Idemque, de past. in 6. Gregor. Lopez in l. 1. gloss. 4. circa fin. vers. Unde dicendum, in l. 1. gloss. 3. vers. Hodie tamen, & in l. 7. gloss. 1. vers. Sicut & hodie, & gloss. 2. vers. Et cum hodie, & vers. Et secundum hoc, s. 1. part. 5. Villalobos in antinom. iuris civil. & Regi. s. 1. A. n. 8. & in arario communis opinion. lit. A. num. 19. §. concordat. Ioannes Martineus ab Olano in concordia, & na reductione antinomiarum, lit. S. n. 30. Didacus Perez ad d. l. 3. ordinam. gloss. verb. non pudea. vers. Quare, cum hic detur, Matienus & Azeud. ad d. l. 2. compilat. ill. gloss. 5. num. 6. hic verò à n. 32. Gutier. in reperit. leg. un. C. quando non persit, parte perennibus accrescant, num. 35. & in reperit. l. nemo posset. D. delegat. s. 1. n. 56. & de iuram. confirmat. 1. part. capite 3. num. 3. & cap. 68. n. 6. cum seqq. & lib. 3. pralt. quaf. 9. 98. n. 7. Don Ferdinandus Mendoza lib. 3. dispa. de past. cap. 9. 9. 5. Parlador. lib. 2. ver. quodit. cap. 3. num. 27. & cap. fin. 3. p. 8. 1. num. 2. & in sequentur. differ. 36. num. 7. Hieron. Ceull. tom. 1. pralt. quaf. 9. 9. 4. art. 4. n. 3. ac motu proprij Pij V. ins illud commune innovanciam, ac declarantis, manifeste damnatur, vt in terminis refolunt post alios. Nauartus in commentator de visis, sub capi. si generauerit 14. quaf. 3. num. 78. in fine, & num. 97. & 122. Dominus Praef. Conair. lib. 3. variar. c. 7. num. 2. veris finem, vers. Secunda ratio. cap. 8. num. 8. & c. 9. n. 4. Andreas Gallius pralt. obseruationum lib. 2. obseruat. 7. num. 14. 30. n. 54. cui accedit Hilliger. ad Donell. d. lib. 12. commentator. cap. 16. lit. A. ergo & in presentia eadem illa actio, que Christophoro aduersus Bartholomeum competebat, vt illius censum redimeret ex pecunia, quam ei ad hunc effectum dederat, seu posuerat, non minus competere Don Alfonso, ipsius census dominio; fuit autem illa actio * executina, nedum iure 15 nostro Regio, quo generaliter publicis instrumentis excecutum ius concilium est in l. 19. lit. 21. lib. 4. num. 25. conditione 5. & 6. lib. 2. quaf. 1. numer. 3. 19. & 2. & quaf. 13. numer. 28. (vbi optimè ampliat) Auenda de censib. cap. 19. num. 17. & cap. 101. n. 2. Pater Ioannes à Salas de contratribus, tit. de con-

ratione legi stricta, num. 13. Paulus Fuscus in singularibus lit. I. singulari 43. Ioann. Petr. Surd. consil. 20. 3. num. vlt. Ioannes Gutier. de iurament. confirmat. in pralud. num. 1. sed etiam inspecto eodem iure comuni, * ob depositi privilegium, vt satis colligitur, ex l. penals. ibi, modis omnibus compellatur, & illie, quam celerrime, sine aliquo obstaculo restituuntur, C. depositi, cui conlata lex 5. illie, Cada que ge la demandasset, tit. 3. & 1. 2. ad finem, illie, Mus debet tornar in todas gafas aquello que recibio de el en guarda, tit. 1. 4. part. 5. ex terminis sic ex d. penals. notarunt Bart. num. 3. & ceteri frequentius contra Baldum, & Salycum, ibi, quemadmodum tenuantur, eorum fundamento satisfacientes Rebus 1. tom. ad leges Gallicas, tit. de litteris obligatoris, art. 6. gloss. 3. num. 16. & 17. & de sententiis executoriis, art. vlt. gl. 1. num. 5. Nicolaus Boet. d. decr. 25. num. 7. Galpar Caballinus milleloquiorum iuris part. 2. milleloquo 639. Paulus Fuscus d. sing. 43. limit. 2. Roder. Suaz. ad l. poft rem iud. ff. de re iudic. notabilis, senca su 5. vbi praecitor meus Valdeus alios congerit, & ultra eos optimus Alex. Trentacin. var. resolut. lib. 3. resolut. 1. de deposito, D. Joannes del Castillo quid. contravers. lib. 3. cap. 16. ex num. 6. Florid. Maulion de causis executoriis lib. 1. ampliat. 39. ex num. 9. Qui duo id pluribus extendunt ad quocundam depositum, etiam irregulari argumento Textus in l. Luccius 24. & in l. de sponsaliorum 25. 5. 1. ff. depositi, aut etiam simulatum, vel sola partis confessione nitens, quod confessionatum vulgo vocante argumento Textus in l. in contradicione 14. §. sed quoniam, vers. Ideoque sancimus, C. de non nomen. pecun. per quem Textum in huicmodi deposito locum non habere exceptionem non numerate pecunias communiter notarunt interpres, quos referit, & sequitur Rolandus à Valle conf. 1. 7. num. 7. lib. 1. tametsi alij contrarium voluerint, relati a Fachezis convalesc. iur. lib. 2. capite 93. vers. Negant, qui illorum fundamentis recte facilius, communitate amplexus sententiam, a vers. Sed contraria. Quinino vrtoque iure, & maximè amplectus, ac modis omnibus, non potuit circa vitium vñtra, luxta superius tradita, n. 4. Expende igitur in ea decisione, quemadmodum vigore obligationis extinguitur, seu redimendo censum, orta ex pacto initio inter debitores census, & emptorem vinear. quæsta etiam fuerit iuxta ius canonicum, quod Rota inter facultates etiam depositum, etiam irregulari argumento Textus in l. Luccius 24. & in l. de sponsaliorum 25. 5. 1. ff. depositi, aut etiam simulatum, vel sola partis confessione nitens, quod confessionatum vulgo vocante argumento Textus in l. in contradicione 14. §. sed quoniam, vers. Ideoque sancimus, C. de non nomen. pecun. per quem Textum in huicmodi deposito locum non habere exceptionem non numerate pecunias communiter notarunt interpres, quos referit, & sequitur Rolandus à Valle conf. 1. 7. num. 7. lib. 1. tametsi alij contrarium voluerint, relati a Fachezis convalesc. iur. lib. 2. capite 93. vers. Negant, qui illorum fundamentis recte facilius, communitate amplexus sententiam, a vers. Sed contraria. Quinino vrtoque iure, & maximè amplectus, ac modis omnibus, non potuit circa vitium vñtra, luxta superius tradita, n. 4. Prior declaratio fuit, vt mandatum, exequendis gratia ad compulsionem datum, simpliciter executorum esset, ordinario executionis terminos habens, licet enim, vbi depositum etiam pecunia in specie reddendum esset, per coactiones procedatur, vt ad proximam notarunt recte Parlador. & alij relati supra num. 16. ad fin. idque generaliter procedat, quotiescumque ad speciem aliquam, vel rem praestandum, aut quid faciendum solemniter quis obligatus est, vt refolunt Aut. Gom. d. 2. 10m. var. cap. 10. num. 12. vers. 5. causis. Greg. Lop. in l. 3. gloss. 12. per Text. ibi, tit. 27. p. 3. Parladorius lib. 1. ver. quotid. c. 6. num. 4. ac post alios Salgadus de Regia protet. d. 4. part. cap. 5. num. 25. & seq. non tamen constituit pecuniam, que penes Bartholomeum Paciecum erat, depositum apud eum fuisse ab initio, vt ex censum redimeret, qua potuit ab ipso ex aliqua alia causa, quam depositi deberet, vt in simili argumentatu Joan. Vassenus multò post hoc scripta vñsa conf. 4. num. 44. ad fin. centur. 2. & solim apparuit de obligatione in instrumento facta à Bartholomeo, redimendi ex pecunia illa censum Christophori, cuius virtute tam ipsi Christophori, quam don Illephonio, census domino, executionis ius iuxta leges nostras Regias, quarum supradictis memini, competit, non vñque extraordinarium, & exorbitans, quo per coactitionem, seu compulsionem statim procedatur, sed regulare, suoque ad opponendum, & alia termos habens, ut nuper dicebamus, aduersus Bartholomeum, vt fuz. proti promiserat, obligationi satisficeret.

Rursus pro hac appellati parte est elegans decisio Rotae Romane, quam refert Proferus Farin. tom. 2. nouissimorum, decr. 642. quæ ferit in terminis nostris loquitur, inibi enim in tolemni quoque instrumento pacium intercessit inter duos census debitores, qui vineam cuidam tertio videruntur, vt partem pretij non solutam conuerteret in census redemptionem, & cum alter vendor, ob emptoris in redimendo morat, partem suam dominio census, Annibali nuncupato, sol-

D. D. 1st. Vela Dissertat. Tom. I.

F. 3. eius

cuius in seq. differt. sub num. 20. latius mentionem faciam, vbi ex pæsto, ab debitor censu inito cum filio suo coniugato (ad eoque sui iuri effecto, iuxta l. 47. Tauri) in bonorum venditione ipso per patrem, cum demque censu debitorum facta, vt si alter censu patri debitus, & ab eo illi censi quem ipse debebat impoitus, redimeretur, illum etiam censem, cui obfit. Etus pater erat, filius redimeret, admissus fuit eiusmodi de censu creditoris, cui redempcio prioris censu euente, ad redempcionem petendar aduersus ipsum filium, executionisque mandatum in cum obtinuit virtute publici instrumenti, in quo pactum fuerat celebratum, quod & in Senatu probatum est, quanquam non ad redempcionem simpliciter, sed alternatae, vt vel censu redimeretur, vel alter æque idoneus censu, aut fundus censu paterni fecuratur supponeretur, ex ratione quam ex profecto magis ibi tractabimus.

20 Altera in specie nostræ litis declaratio fuit (quoniam hæc, vt cognoui, per incuniam actuarj omisita fuit) vt redditus decors a tempore, quo censu dominus illius padi inter debitorum, & alium celebrati notitiam habuit, in fortis principalis extenuacionem cederent, iuxta tradita a Gratiano tom. 1. dscpt. 1. 4. num. 5. & 6. & tom. 4. cap. 7. 17. num. 5. & Cencio de censibus, 2. part. cap. 1. quæst. 3. art. 8. num. 5. 6. & 36. Hanc autem notitiam (cum in dubio non prelumatur, nec in processu confiterit aliunde, quoniam ex petitione executionis a domino censu facta) ex tempore definitam sibi existimauimus, non a tempore decreti mandati executori, quemadmodum relata Rotæ deciso, mitius cum creditori agere iudicavit, quoniam inter haec parum, aut nihil intercessere soleat. Tandem vero negotium istud, antequam in gradu supplicationis iterum videtur, partium transactione solitus est.

21 Ex traditis autem pro hac parte facilis patet solutio ad contraria fundamenta. Ad primum enim respondemus, procedere in terminis iuriis ciniis, à quo (vt diximus) distat ius nostrum Regiom, vt & discepunt fideile ius, iuxta tradita a Fachin, lib. 7. controvrs. cap. 5. & vers. Illud ergo, & cap. 7. 6. & canonico, quo receptum itidem est, ex pacto inter alios celebato alteri actionem queri, saltem vbi obligatio verba ad stipulantes, seu pacientes diriguntur, & sola executio ad tertium argumentum. Text. in cap. quocties 9. 1. quæst. 7. iuncta Glot. verbo, & per te, ad finem, vers. Sed credo, quoniam excellunt, & veram, ac receptam refellant D. Conar, in cap. quoniam pactum, 2. p. 8. 4. num. 5. vers. Hanc opinor, & num. 1. 3. vers. Decimo, Anton. Gabr. communiam coescl. lib. 3. tit. de verbis. obligat. concluſ. 1. num. 67. & 68. ubique in principiis, atque alii plures relatiæ Patre Thomæ Sanchez, qui dicit hanc sententiam cum predicta moderatione latissime probabilem, de sposal. lib. 1. d. diffut. 7. num. 20. quibus addendi sunt Cardin. Francisc. Mant. de rac. amb. comment. lib. 1. tit. A. in princ. qui iure etiam Pontificis ex pacto inter alios in alteri actionem queri negant, nisi scilicet pactio, seu promissio iudeata sit, vt ait Fachin. d. cap. 19. vers. Ceterum, cum vim tantum tribuens iuramento, quod tamen nos cum Mantica, & Gennensi vbi proxime, tunc necessarium putamus, cum & obligatio, & executiva verba in

tertium diriguntur, quoniam procedit communis traditio, alferens dictum pactum initum inter alios, intercedente intrumento, omnino validum, ac firmum esse, quam late resoluunt Alex. conf. 18. num. 8. lib. 6. Cardin. Paris. conf. 1. 2. num. 2. & 24. lib. 2. Marcus Ant. Nata conf. 2. 6. num. 7. conf. 2. 6. 2. num. 17. & 18. tom. 2. conf. 5. 31. num. 17. & conf. 6. 07. num. 3. vol. 3. Franc. Burlat. conf. 1. 18. num. 5. & 6. vol. 1. & conf. 3. 04. num. 2. vol. 3. Hieronymus Gabriei conf. 2. 62. n. 16. vol. 1. Carlar Barcini decs. 2. 6. num. 2. 2. Jacob Cancetus var. resolut. lib. 3. cap. 7. de partis, num. 26. 5. & 26. 6. Seraphinus, & eius additio de privilegiis instrumenti, prius. 2. 4. Sanchez dicit. d. diffut. 7. num. 2. 3. & concilianda est cum contraria sententia, quam refert, & quasi probabilem amplectitur idem Sanchez ibi n. 2. 4. quicquid ipse post plures a se congregos nullum admittit moderationem. Proinde iure optimo tam nostra deciso nititur, qua * inheret vestigis iuriis ²³ nostri Regij, quo inspecto ex pacto etiam inter alios celebrato, alteri, in cuius favorem emanavit, actio queritur, vt in primo secunda pars fundamento probauimus, quoniam deciso Rotæ superius allegata, quæ simile Pontificium ius sequuta est; nam & si inter secularies iudicauerit, cum tamen illi subditi essent R. Pontifici respectu temporalis iurisdictionis, iuxta leges * canonicas procedere debuit, ex his quæ nota²⁴

Abb. Panormit. num. 6. cuius additio refert alios, & communis in cap. si doebus 7. per Text. ibi in §. vii. de appell. Felin. num. 29. ad fin. Veroins n. 11. 8. & Mandofus num. 57. in cap. 1. de confit. vbi & Petr. Gregor. num. 3. ad med. & doctrinis Salmanticensis Preceptor, polles Pinciana curia Senator D. Rochus de Vergas num. 2. 1. optimè ultra congregos ab illis Alex. conf. 16. num. 5. in fine vol. 2. & conf. 91. num. 4. vol. 4. Hieron. Gratus responso 37. num. 25. vol. 1. Tiber. Decian. in trah. criminali lib. 2. cap. 18. n. 24. in princip. & in vers. Nam regula est generalis, Francicus Vetus in theatro communis opinionum, verbo paciorum genera, num. 5. Abbas Villagut decs. 2. 0. num. 160. Sigism. Scaccia de ind. lib. 1. cap. 2. numero 693. & de appellari. quæst. 17. limit. 47. membr. 1. num. 79.

Vnde etiam dilutur argumenti confirmatione, sumpta ex doctrina Baldi, & sequacium, afferentium executionem ex instrumento, cui à statuto, vel lege ea vis concessa est, ei non competitere, cum quo non fit instrumentum ipsum celebratum, etiam si eius interstiti illa nomine limitatur, nec locum habet si adeò terij interfit, vt & actio ei competat eo nomine, vt docuit Alex. in additione ad Baldi in l. 1. si pater filio, ac senit idem Baldi, in l. vni. §. videamus, num. 6. vers. Ad ueritatis, C. de rei uxori att. sequuntur Rodericus Suarez, & Parlador, in argum. relati, Iacob. Canearius variar. resolut. lib. 3. cap. 7. de part. n. 2. 67. & 2. 68. quibus mirum in medium suffragant Vlpiani responsu in l. si cui legetur, 49. 8. si Tiro, ff. de legaris, cuius ad hoc nominatum meminere idem Alex. & Roderic. Suarez, nuper commemorant. Quæ sanè limitatio in specie nostræ, ac relate Rotæ decisionis planè verificatur, nam cum in eis ex pacto, quod in instrumento inter alios in tertii favorem compotio emanavit, ipso textio, inspecto iure Regio, & Canonico, actio quæstia fuerit, consequens est, vt & executio eidem competenter virtute instrumenti, cui tam iure nostro municipalis, quoniam iuxta Italæ statua ea vis concessa est, id quod in terminis iuriis nostri Regij singuliter obseruat Parlad. d. c. fin. 3. part. §. 1. n. 2. vers. Ex quo notandum.

Quoniam videtur, quod & inspecto iure communi in specie nostræ simili pactum inter alios initum alii profit, & actionem querat nempe in ea, quæ proportionata Vincentio Carocio decs. seu cap. 47. quem refert,

refert, & sequitur Anton. Heringius de fideiis foribus, cap. 2. 5. num. 14. docent enim, pactum de redimento censu, eius debitori factum ab emptore bonorum, que ille censi obligauerat, prodebet fideiis foribus, quem idem debitor pro censi fecerit deaderat, ita vt eius pacti virtute possit fideiis foribus contra empotem illum ad redempcionem agere. Quia tamen doctrina parum certe, aut nihil ad rem facit, quoniam ex ratione, que a praefatis Doctribus, traditur, latius, contat cile quidem id speciale in calo illo, qui a nostro longe durat atque ita iurius communis regulas in contrarium esse, ex l. iuri singulare, 15. ff. de legisbus, cum similibus, nam & emptor bonorum censi obligatorum, ita illum extinguendus est in le. incept. vt omnino le in locum debitoris subrogaret, specialiterque promitteret, quod ille nec pro sorte, nec pro censi in quantum molestatetur: & rursus debitor censu, fideiis fororum quoque indemne se feruantur, specialiter est pollicitus, quibus accessit, eundem fideiis fororum pro censi praetorio, & futuro molestatum iam fusile. Quare merito debiis propter illis proficiant tam quoad actionem, quam quoad exceptionem, sed quoad exceptionem tantum, vt diuersè propotis exemplis traditum est in d. l. & hered. 2. 1. & 2. 2. vers. & 2. 3. ff. de part. & 2. 4. ff. de fideiis foribus, 1. 2. 1. 2. 2. 2. 2. 3. 2. 4. vers. Sicuti, ff. 1. 2. 3. 4. ff. de exception. 1. tam manducri, 1. 2. C. de non numerata pecunia, 1. mulierem, 1. 4. C. de Senatus-Conf. Velestan. Constitutionibus, 2. 0. C. de fideiis foribus, cum aliis adductis ab Hippol. Matil. ad rubr. de fideiis foribus, num. 2. 67. Ioan. Zangero de except. p. 3. cap. 26. numeri 2. 1. 6. nouissimum Alphonso Guzman de encl. 9. 10. n. 2. & Pirro Mauro Arcino de fideiis foribus, 2. part. principali. sett. 9. cap. 11. num. 1. in quantum non parum per ipsum tradita eadem sett. 9. cap. 13. & 14. & que ad interpretationem 4. 2. C. de partis, obseruat eleganter Pet. Augult. Morla in emporio virgine sur. ad tit. de part. in prelud. num. 1. 7. vers. Neque obstat.

28 Sed nihilominus usum dicere, doctrinam illam Vincentij Carocij, & Heringij, cum sequenti, in punto iuriis, scilicet consuetudine, vel municipalitate, quo apud nos viget, falfiditatem esse, & iuriis principiis supra numero 1. & 2. relativis repugnante, maxime vero regule l. fin. §. fin. illuc, nec erit aris alieni personalis alio fundum sequitur, ff. de contrah. empt. & apertis 1. 2. in fin. C. de heredit. vel alt. vend. illuc, quoniam enim ea lege emerit, ut creditoribus fideiis foribus iuris faciat, excepere tamen actiones hereditatis iuris factis, excepere tamen actiones hereditatis iuris cogi non posset. Cui * quidem multo magis aduersatur deciso Vincentij de Francis. 27. 4. quia traditum est, posse a creditoribus convenientia redi via eum, qui fructus bonorum a debito accepte cum onere, seu pacto ipsi creditoribus satisfaciendi, sequantur quamvis cum Stephan. Gratianus dispensationum forens. tom. 3. cap. 5. 3. 2. num. 2. Joannes Baptista de Toro, alios congerens, in compendio decisionum, verbo creditoris ex possit, & Ioannes Aloysius Riccius, qui & nomilllos cumulantur, in addit. ad Vincentium de Francis vbi proxime, Ludovicus Cencius de censibus, part. 2. cap. 2. quæst. 5. art. 7. n. 2. 8. Floridus Mansonus de causis executiis, ampliar. 6. num. 2. 4. Neque obstat iuriis regula, quod circuitu vitandus sit, qua illi perperam moti sunt, ea namque regula * terminis habitibus suppositis, quod scilicet alias creditoribus nihil obstat, accipienda est, ex reg. l. qui testament. 2. 0. ff. de testament. ad eoque non procedit, quoties iuriis regula repugnat, vt in proprio, vt nota Philipp. Decins in l. cum fundis 3. 1. §. seruum iuu. num. 5. ff. cert. petrat. & post alios resolunt Tiraquell. de rerrait. conuent.

Ad secundum contraria pars fundamentum ref. 36 ponendo, concedo primum assumptum, quod magis virget in specie nostræ, nam quod traditum est, in eius favore stipulans, vel pactum inter alios emanavit, stipulans, vel pacientes personam referre, proprie dimicata locum habet in illis casibus, in quibus specialiter alteri per alterum actio queritur, quos congrunt

congerant relati *supra* n. 3, atque adeo in illis actio tertio acquiritur media cessione, sibi per stipulante facienda, nisi iuramentum accesserit, quo illa supplicatur, ut resolutus late Seraphinus de priuilegiis iuramenti, priuilegio 25, nos sic vbi generaliter lege, statuto, vel canone actio alij queritur ex alterius pacto, vt accidit in specie nostra, tunc siquidem magis illi actio acquiritur, tanquam illi, ob qualemcumque videlicet ipsius consentium, quo ins contentum est, quam tanquam alterius personam referenti, & con querenter nedum utilis, & absque cessione, sed etiam directa, ut concidunt relati *supra* num. 1. & in eleganti causa resoluti. Capella Tholofana quasq. seu decis. 152.

37 Sed adhuc nihil secundum assumpsum obest, quia id quidem, prout a Feliciano declaratur, infibulare nequit; quod enim dicitur, pacta contra substantiam contractus adiecta, illum vitare, & ipsa vitari, pro cedit utique in illis partibus, quae contractum posuit, cui adiiciuntur, in nullum alium transformare possunt, quia cum vitiato contra dictu, nihil in quo verificantur habent, necesse est, ut ipsa quoque videntur, ex vulneribus iuris regulis, * quibus traditum est, non entis nullam esse qualitatem, & hanc non posse absque subiecto considerare, ac priuatione habitum presupponere. 1. *manuissiones* 4*illuc*, nec est nota manuissionis, cum servitus esset incognitus, ff. de iust. & iure, l. 3, §. 1*in fin.* ff. de capite ministris, l. eius, qui in prouincia 4*vers.* Nam si nominatim ff. scort. pet. l. 4*§. 1* illuc, non potest abstinari bonitas loci, qui non existat, ff. de actionibus empi, l. *Causa* 27. *vers.* Quia nego pro legato, vbi nota Franc. Balbus n. 2. & 24. alia iura expendens, ff. de iuscapione, princ. ius, de libertatis, §. seruus autem manumis. illuc, capite non ministrat, quia nullum caput habet, infinitus de capite diminutus, cum similibus relatis ab Ant. Gom. var. resolut. lib. 1. c. 1. num. 9. Sebalt. Medicis reg. 6. n. 2. & 2*optimè* Ant. Heringio in tract. de fidei iuribus, cap. 20. in princ. ex num. 8. Salzedo de represent. lib. 2. cap. 2. n. 22. don Alphonso Narbona ad l. 10. tit. 6*lib.* 1. *monissime* compilat. gl. 5. n. 15. & 16. & nouissime a Simone Vaz Barbofa, & Aug. Barbofa, late exornantibus, illo ad principia, & loca iuriis communia lit. N. n. 2*4*. lit. P. n. 4*5*. & lit. Q. n. 1. hoc verò ad axiomata iuris usus frequentiora, axiomate 16*2*. 18*9*. & 19*6*. ubique n. 1. Gabr. Alvarez de Velasco ad axiomata, & loca communia lit. N. n. 3*1*. lit. P. n. 1*7*. & lit. Q. n. 2*2*. Quibus concinit facultem Plantii dictum, *ndus neque ad decim milibus*, *polari porefi*; secus si * transfundere contrarium possint in alium sumendum, tunc enim in illum fit transfatio, & pactum valet, quatenus valeat potest, dummodo verba ferant, & contrahentium consoner voluntas, ut ex l. 2*in principio*, illuc. Alioquin commodatum erit, aut depositum, ff. si certum patetur, l. obi sta donatur 27. ff. de donationibus causa mortis, cum similibus, gradire Bart. & ceteri communiter ibi, Paulus Caffrensis, & alij, quos referunt, & sequuntur Hieronymus Cagnolus ad l. *contractus* 2*3*. num. 7*0*. in fine, ff. de regulis iuris, Franciscus Solfona in *Incerta laudemorum*, cellula 10. n. 11. consequentibus, Ioan. Petri Surd. conf. 24*3*. num. 3*1*. vol. 2. Franciscus Milaneus, decif. Sicil. 2. num. 2*4*. lib. 2*Ioan.* Ant. Bellonus conf. 8. num. 2*3*. Galpar Rodericus, quamus suboscure de annis redditib. lib. 2. 9. ff. de usur. l. cum alleg. 1*5*. & in l. eos, 2*6*. vers. Si quis autem, c. codem, & in regula usile, lib. 6. quam ultra ordinarios, & maximè Petr. Pech. ibi, explicat optimè Euerar. Bronchorst. enanoph. cent. 4. afferi 9*2*. per quæ iura, ac nonnulla alia fundamenta, ita quoad mutuum fecerant, ut sublati feone repergunt, nec ob illius adiacionem viciatur, in Camera Imperiali conclusum relatur Andr. Gail. præt. obsernat. lib. 2. obseruat. 4. ex n. 6. & obseruat. 5. n. 7. & in Grana

Granateni Prætorio D. Praefes Couar. var. resolut. lib. 3. c. 8. n. 7. sequuntur Surd. conf. 3. 27. n. 17. & 18. lib. 3. Hondeodus conf. 17. n. 25. vol. 2. Borgn. Caulcan. decif. Finizianensis 13. n. 36. 37. & 40. & dec. 24. n. 21. part. 2. & post alios Steph. Gratian. discept. forens. tom. 1. c. 14*1*. n. 1*3*. 19. & 20. & in terminis nostris n. 21. & apertius discept. 14. n. 9. Bernardus Graecus ad Gaillium præf. concil. lib. 2. concil. 4. n. 1. & in similibus quoque casibus sic per illa, & familia iura argumentantur post nonnullos a se confessos Mastrill. dec. Sicil. 94. n. 13. & 14. Auendan. de censib. c. 36. à n. 14.

45 Ex quibus argumenti consequentia neganda est, ut non possit creditor census, ad eius redemptionem cogere illum tuctum, qui ex pacto cum debitor celebrato ex hoc tenetatur; nam immo poterit, licet redditus decutio à tempore notitiae in fortunam imputare teneatur, quemadmodum teneretur, si ipse sibi eo modo cum debitor pacificaret; cum tamen * nihil tale futurum fuisset, immo integræ fortis redemptioni, nulla redditum imputatione facta, locus superforetur, si idem census debitor, qui cum alio pactus est, & ex pecunia, quæ penes se erat, censu ipsum redimeret (quals fuit in specie nostra Christopha San. Martinus, qui ex modo pactus est cum Bartholomeo Gutierrez) contra eum ex pacto illo ad redemptionem ageret; vel si * cum ipse debitor census ex pacto forsan, tertio (puta fidei iuris) ad redendum teneatur; fidei iuris ageret contra ipsum, quod inter prohibitum non est, immo planè permisum, si nulla fraude detegatur, ex his, qua tradunt Feliciani. De censib. lib. 1. c. 7. tom. 1. & lib. 3. c. 3. m. 2. circa finem, 2*intra*. Idecir fidei iuris, tom. 2. Anton. Gom. iunior post explicationem Balle Cruc. trah. de censib. 3. n. 2*1*. Emmanuel Rodriguez cod. tract. condit. 6. dub. 1. Galpar. Rodrig. de reddit. lib. 2. quas. 1. n. 6. in fine, & 9. 13. à n. 19. maxime, n. 24. in fine, & n. 28. & 30. in princ. Auendan. de censib. c. 19. n. 6*lib.* & cap. 10. n. 9. Steph. Gratian. lib. 1. discept. 4*9*. n. 4*5*. & 16. Salas ad contrarib. sit. de censib. dub. 3*8*. Cencius d. p. 2. c. 1. q. 3. art. 8. à n. 5*2*. & p. 3. cap. 1. q. 3. art. 4. n. 14. & 15. Marius Giuriba dec. 8*5*. n. 7. & 10. Rebellus de oblig. ius iuris, 2*part. lib.* 10. de censib. quas. 6. n. 6*lib.* Guzman. de censib. 9. 3. n. 5*4*. Nec enim pactum illud ex se licitum, illicitum indicari debet respectu dominii census, qui & si commodum forsan inde adipiscatur, censu ob eam causam redemptio, cum * tamen id per consequencias tantum eveniat, domino nihil petente, in consideratione haberet non debet, ex reg. l. 4. ff. si cert. per. l. 1. vers. Prima enim, & l. quod dicitur, 7. ff. de authorit. sui, condicte elegans Text. in l. posthumus, 6. §. si quis ex his, sunt glos. verb. proficit, & in l. Papian. 8. q. meminisse, ff. de inoffic. testam. & bellissimum Alciatii locus emblem. 12*5*. vbi pinxit vultum spectantem durum immanum ferum pugnam, in qua altera eorum necessariò peritura erat, ut licet gloria esset vitoris, in consequentiā tamen ipse prædicto commido potierit. Alciati versus hi sunt:

Dum saus ruerent in mutua vulnera telis,
Vaque leana ferox, dente timendum aper.
Accurrit vultur spectatum, & prandia capit,
Gloria vitoriis, prada futura sua est.

49 Alter quoque casus evenire potest, in quo quis ad censum redendum teneatur, inde census creditoris licet commodum consequente absque eo, quod redditum imputatione in extenuationem fortis principali fiat, qualis illi est, qui nouissime decus est in Granateni Prætorio me indice 19. die Iulij anni 1635, inter don Aluarum Cabeça de Vaca, vicinum oppidi de Xerez de la Frontera, velut maritum dona-